

Strategisk plan 2024 - 2027

Budget 2024

Dokumentnamn Strategisk plan 2024- 2027	Dokumenttyp Plan	Fastställt/upprättad 2023-09-25	Beslutsinstans Kommunfullmäktige
Dokumentansvarig/processägare Kommunchef	Version Ver 3	Senast reviderad	Giltig till 2027-12-31 eller till ny plan beslutas

Innehållsförteckning

Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten	2
Omvärldsanalys	4
Organisation, vision och mål	8
Vision	9
Långsiktig inriktning	9
Agenda 2030	10
Kommunens kvalitet i korthet	10
Utvecklingsområden 2023-2027	10
Drift- och investeringsbudget	13
Planeringsförutsättningar	13
Preliminärt PO-pålägg för 2023	13
Löneökningar	13
Skatteintäkter, utjämning och generella statsbidrag	13
Fördelning av ekonomiska resurser	14
Driftbudget 2023-2025	14
Sektorernas budgetjusteringar	16
Årets budget innebär att sektorernas budgetar förstärks med total 2,5 mkr.	16
Lärande	16
Social omsorg	16
Äldreomsorgen	17
Samhälle	18
Service	18
Kommunkansli	19
Strategisk utveckling	19
Avskrivningar	19
Investeringsplan	19
	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Skattesats	21
Borgens- och låneramar	21
Resultatutjämningsreserv (RUR)	21
Balanskravsresultat	22

Strategisk plan är Vansbro kommuns övergripande dokument för styrning, planering, verkställighet, uppföljning och ansvarsutkrävande.

Utöver Strategisk plan har kommunfullmäktige antagit reglementen för kommunstyrelsen och nämnder. Kommunfullmäktige har även antagit reglemente för intern kontroll. Dessa utgör tillsammans med Strategisk plan viktiga underlag för den samlade styrningen, ledningen och uppföljningen av Vansbro kommuns uppdrag och ansvar.

Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten

Vansbro kommun beslutade om förändrad styrmodell under 2022. Den ursprungliga beslutades under 2016 och i samband med införandet av ledningsinformationssystemet 2018 gjordes några justeringar för att tydliggöra den röda tråden.

Den strategiska planen innehåller kommunens vision, strategiska mål som följer mandatperioden, budget och plan för en treårsperiod, investeringsplan samt borgens- och låneramar.

Den strategiska planen utarbetas under våren och tar sin utgångspunkt i resultatet från bokslutet föregående år. Kommunfullmäktige beslutar om den strategiska planen i september varje år, valår beslutar även nya kommunfullmäktige om planen i november.

Utifrån den strategiska planen utarbetar kommunstyrelsen en nämndplan för de olika verksamheterna.

Nämndplanen behandlas av kommunstyrelsen senast i oktober varje år. Nämndplanen omfattar ett år.

Vid övergången mot tillitsbaserad styrning och ledning beskrivs grunduppdrag för verksamheterna som mäts via kvalitetsfaktorer. Grunduppdraget kompletteras med utvecklingsmål. Detta kommer beskrivas tydligare i beskrivningen av styrmodellen.

Kommunfullmäktige är kommunens högsta beslutande organ och ska besluta i ärenden av principiellt intresse eller av större betydelse samt kontinuerligt följa upp kommunstyrelsens och nämndernas verksamhet.

Det innebär att kommunfullmäktige ska besluta om vilka övergripande mål som gäller för kommunstyrelsens och nämndernas verksamheter och hur mycket dessa får kosta, samt kontrollera att nämnderna följer uppsatta mål.

Kommunfullmäktige styr genom att fastställa några få övergripande mål, utvecklingsområden, som visar i vilken riktning verksamheten ska utvecklas.

Kommunfullmäktige kan även styra i enskilda frågor genom *uppdrag* som tydliggörs genom *direktiv*.

För att kommunfullmäktiges utvecklingsområden ska bli styrande i praktiken måste de kunna följas upp. Uppföljning av kommunfullmäktiges utvecklingsområden redovisas i delårsrapport och årsredovisning.

Kommunstyrelsens roll tydliggörs i kommunallagen (KL) kapitel 6. Där framgår bland annat följande:

- Styrelsen ska leda och samordna förvaltningen av kommunens eller landstingets angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders och eventuella gemensamma nämnders verksamhet.
- Styrelsen ska också ha uppsikt över kommunal verksamhet som bedrivs av annan juridisk person, enskild individ, kommunala bolag och sådana kommunalförbund som kommunen är medlem i.
- Styrelsen ska i årliga beslut pröva om verksamheten har varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna.
- Styrelsen ska uppmärksamt följa de frågor som kan inverka på kommunens utveckling och ekonomiska ställning.
- Styrelsen ska hos fullmäktige, övriga nämnder och andra myndigheter göra de framställningar som behövs.
- Styrelsen får från övriga nämnder, beredningar och anställda i kommunen begära in de yttranden och upplysningar som behövs för att styrelsen skall kunna fullgöra sina uppgifter.
- Ha hand om den ekonomiska förvaltningen.

Enligt Vansbro kommuns organisation ansvarar kommunstyrelsen för all verksamhet förutom då kommunstyrelsen är i jäv med sig själv. Uppstår jäv hanteras dessa frågor istället av en jävsnämnd.

Kommunstyrelsen ansvarar för den politiska styrningen av verksamheten i vardagen. Kommunstyrelsens uppdrag från kommunfullmäktige regleras i kommunstyrelsens reglemente.

Kommunstyrelsens uppgift är att utifrån de strategiska mål som kommunfullmäktige beslutat, se till att verksamheten bedrivs så effektivt som möjligt.

I början av **mars**, i samband med bokslutet, genomför kommunstyrelsen och kommunledningsgruppen bokslutsöverläggning med syfte att analysera mål och resultat för föregående år. I samband med överläggningen startar även arbetet med nästa års strategiska plan och nämndplan.

Kommunfullmäktige beslutar om årsredovisningen i **maj/juni**.

Kommunfullmäktige beslutar om strategisk plan i **september** och då det är valår lyfts strategiska planen igen i kommunfullmäktige i november.

Kommunstyrelsen beslutar om nämndplan senast i **oktober**.

Uppföljningar av verksamheten i form av prognos för helåret utarbetas per den sista **april och augusti**. Prognosen ska innehålla en ekonomisk uppföljning för året för drift- och investeringsbudget, uppföljning av viktiga mått för verksamheten samt en analys av eventuella avvikelser. Delårsrapporten avser januari till och med augusti och i delårsrapporten görs även uppföljning av målen. Årsredovisningen är en översikt över kommunens och kommunkoncernens ekonomi och verksamhet det senaste året. Den redovisar både kommunens egen verksamhet och verksamhet som bedrivs i kommunala bolag, förbund och i stiftelseform.

Omvärldsanalys

Global ekonomi präglas fortsatt av hög inflation och penningpolitisk åtstramning. Bakgrunden är de störningar som rubbat utbud och efterfrågan, där pandemin, Rysslands anfallskrig mot Ukraina och expansiv ekonomisk politik utmynnat i den exceptionella inflationsutveckling som utspelat sig sedan början av 2022. Utgången väntas ge två år av svagare global tillväxt 2023–2024. Den ekonomiska politiken, och penningpolitiken i synnerhet, har lagts om för att få kontroll över inflationen. Vad som förvånar är att arbetsmarknaderna ännu står så starka.

I likhet med omvärlden har även svensk arbetsmarknad visat sig motståndskraftig, men SKRs bedömning är att den lägre efterfrågan (BNP) i år kommer leda till en avmattning på arbetsmarknaden framöver. Efterfrågan tar fart igen under 2024 då inflationen sjunker tillbaka till målnivåer och centralbankerna anpassar politiken med att inleda en följd av räntesänkningar.

Utvecklingen för svensk inflation tyder på ett bredare och mer varaktigt förlopp än i våra tidigare prognoser. För kommuner spiller den starka arbetsmarknaden över i ett starkare skatteunderlag. I reala termer har bilden dock inte förändrats, sektorns köpkraft faller i år och blir mycket svag nästa år.

Stark arbetsmarknad

Skatteunderlaget växer snabbt i nominella termer under perioden 2023–2026, i genomsnitt med 4,6 procent per år. Den genomsnittliga ökningen under de senaste tio åren (perioden 2013–2022) var 4,1 procent. Arbetsmarknaden har utvecklats starkt under det första halvåret 2023 och likaså lönesumman. En sämre utveckling på arbetsmarknaden främst under 2024 kommer dock leda till en inbromsning av skatteunderlagets ökningstakt. Därefter ökar skatteunderlaget i snabbare takt när konjunkturen återhämtar sig.

En högre inflationsutveckling framöver lyfter också garantipensionerna och därmed skatteunderlaget. Trots den goda nominella utvecklingen faller köpkraften för det reala skatteunderlaget med 2 procent i år och är i stort sett oförändrat nästa år. Därefter ökar det starkare när konjunkturen beräknas återhämta sig. I reala termer växer skatteunderlaget med 1,3 procent per år 2023–2026, att jämföra med de senaste tio årens genomsnitt på 1,6 procent. Trots den nominella ökningen urholkas alltså kommunsektorns köpkraft drastiskt.

Förutom att priser och löner stiger och därigenom påverkar kommuner och regioners kostnader för verksamheten så ökar också pensionskostnaderna. Det är främst prisbasbeloppets förändring och hur det slår på värderingen av sektorns pensionsskuld som påverkar resultaten negativt, men även det nya pensionsavtalet för sektorn påverkar.

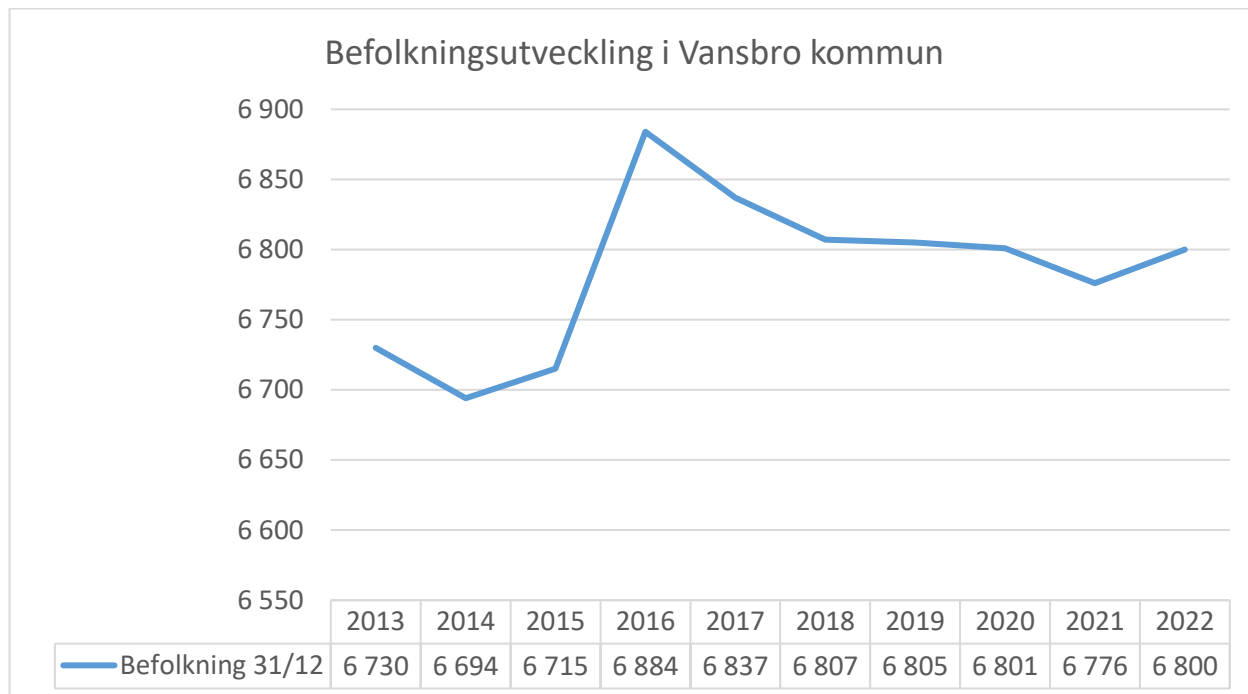
Pensioner

Kostnaderna för kommunernas och regionernas avtalspensioner ökar dramatiskt. Mellan 2022 och 2024 fördubblas pensionskostnaderna och beräknas uppgå till cirka 130 miljarder kronor år 2024. Det är den höga inflationen som främst ligger bakom kostnadsökningarna. Enligt prognosen minskar dock pensionskostnaderna rejält 2025 och 2026, vilket är avhängigt den snabba nedgången i inflationstakten som förväntas i prognosen.

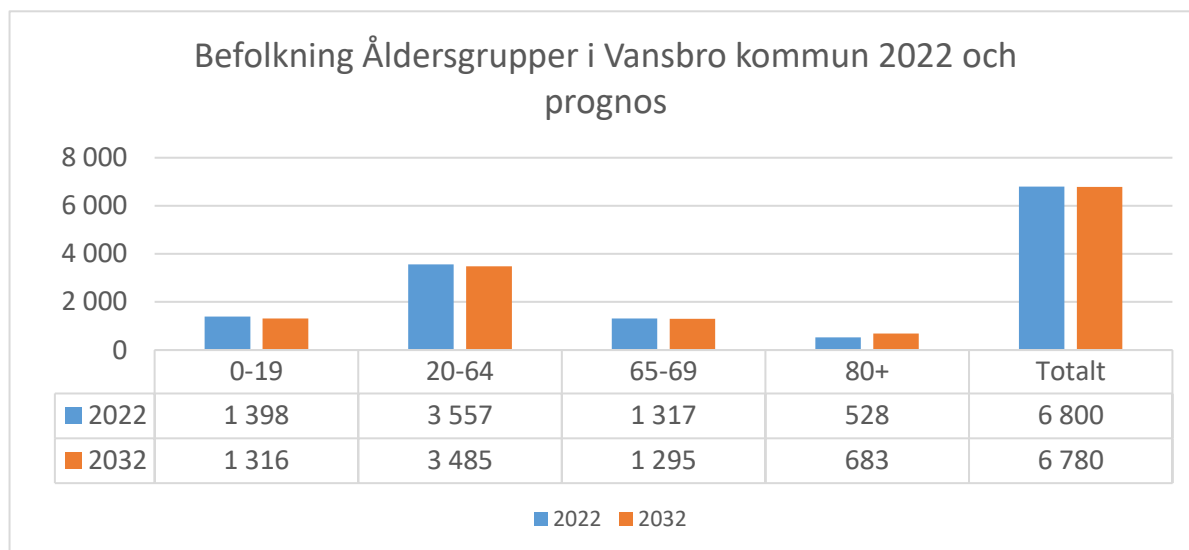
Inflationen har under många år varit låg och stabil, vilket hållit tillbaka kostnaderna för den för månsbestämda pensionen. Prisbasbeloppet beräknas utifrån inflationstakten i juni året innan. Prisbasbeloppet för 2023 motsvarade en ökning med 8,7 procent och prisbasbeloppet för 2024

ökar med 9,1 procent. Dessa två år av mycket hög ökning av prisbasbeloppet ger höga kostnader, i synnerhet för den förmånsbestämda pensionen då historiska inkomster räknas upp till dagens penningvärde.

Befolkning och kompetensförsörjning

Kommunens befolkning uppgick till 6800 invånare vid årsskiftet, en liten ökning under året. Sveriges befolkning ökade med knappt 9 000 personer eller 0,7 procent 2022 till 10,5 miljoner invånare.

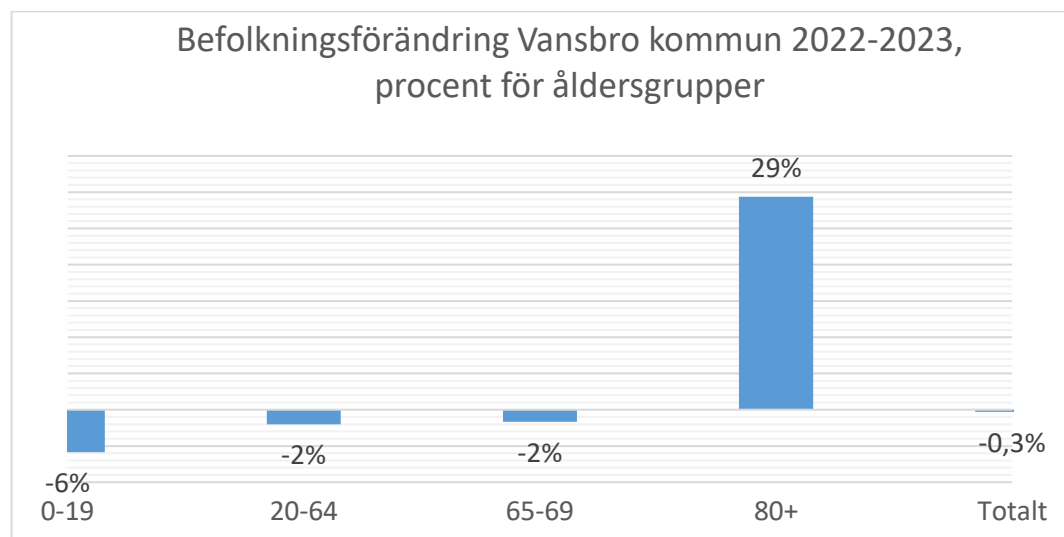

Ovanstående diagram visar antalet personer i olika åldrar i kommunen året 2022 och för befolkningsprognosen år 2023. Prognosen har dock inte tagit hänsyn till de möjligheter som finns med

inflyttning utifrån kommunens mål om att till år 2027 skapa möjligheter för byggnationer av 200 bostäder. Byggnationer beror till stor del på intresset för att bygga bostäder men under rådande konjunktur har detta intresse minskat i landet.

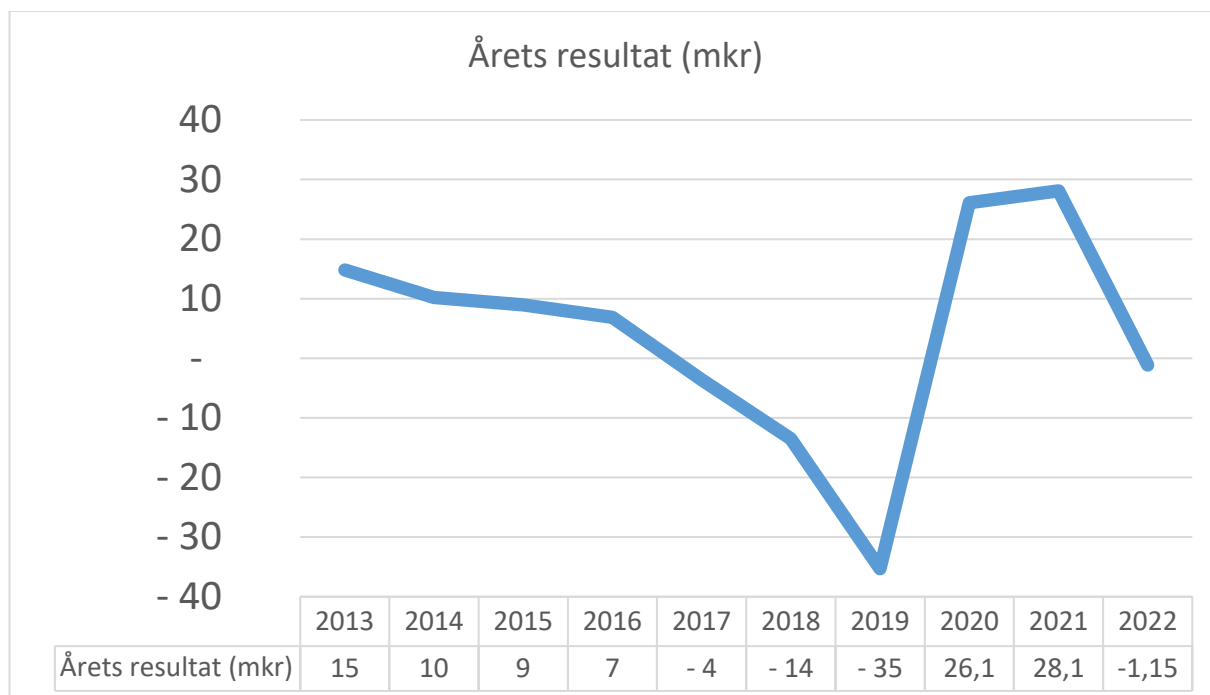
Den totala befolkningen beräknas hållas inom samma nivå. Men förhållandet mellan åldersklasserna förväntas förändras. Försörjningskvoten år 2022 uppgick till 91% Det innebär att på 1 person som är i arbetsför ålder så finns det 0,91 annan person som antingen är för ung för att arbeta eller för gammal. Ju högre tal desto högre försörjningsbörda. Prognosen fram till 2032 är att den ska öka till 95%.

Nedan visas graf över hur de olika befolkningsgrupperna förväntas förändras de kommande 10 åren. Av siffrorna kan man dra slutsatsen att det demografiska behovet av service kommer att öka samtidigt som kommuninvånarna i arbetsför ålder kommer att minska. Detta ställer stora krav på verksamhetsförändringar och inte minst digitalisering.

Ett exempel på ett av de sätt Vansbro kommun svarar upp mot dessa utmaningar är anställningen av en projektledare för att, på ett övergripande plan, arbeta för kompetensförsörjningen i Vansbro kommun. Både inom offentlig och privat sektor. Tjänsten tillsattes hösten 2022 och exempel på aktiviteter som gjorts är öppet hus för industrin hösten 2022 och jobb och rekryteringsmässan Träffa Vansbro. Båda evenen blev mycket lyckade med väldigt många besökare. Arbetet fortsätter med dessa återkommande event men också med andra små och stora aktiviteter. Ett ytterligare exempel är en stor workshop med temat kompetensförsörjning för de största arbetsgivarna i Vansbro kommun som ska gå av stapeln hösten 2023.

Kommunens ekonomi

Diagrammet visar kommunens årliga resultat de senaste tio åren. Efter två år med överskott redovisade kommunen ett underskott på 1,1 mkr 2022. De senaste fem årens samlade resultat uppgår till 20,2 mkr och de senaste tio årens resultat till 57,4 mkr.

De senaste tio åren uppgår det ackumulerade resultatet till +44,7 mkr, men för de senaste fem åren är resultatet negativt med 3,5 mkr. År 2019 sålde kommunen en bioenergianläggning vilket bidrog stort till underskottet (detta var en extraordinär händelse). År 2020 minskade skatteintäkterna men de generella statsbidragen ökade på grund av satsningar under pandemin. År 2021 hade kommunen ökade skatteintäkter jämfört med budget och en engångsintäkt på 11 mkr för den redovisningsmässiga hanteringen av skyddsvallen runt centrala Vansbro. Både 2021 och 2022 års resultat beror främst på tillfälliga faktorer och inte överskott i verksamheterna. Under bägge åren har kommunens driftverksamheter gått med underskott mot budget.

2022 hade kommunen ökade skatteintäkter men en hög nettokostnad för driftverksamheterna. Under 2022 förstärktes budget för Individ – och familjeomsorgen med 14,4 mkr vilket motsvarar de ökade skatteintäkterna. Utan den förstärkningen skulle kommunstyrelsens sektorer ha överskridit budget med 33,4 mkr.

Den senaste prognosen från april visar på ett underskott för helåret med 14,7 mkr. Där kommunstyrelsens sektorer tros gå med underskott mot budget på 18,2 mkr. Prognosen är då bättre för 2023 än utfallet för 2022. Sedan prognosen gjordes har besked kommit om att skatteintäkterna för året förväntas öka med 3,8 mkr. Kommunen har även erhållit stöd för höga elkostnader vilket förbättrar resultatet med ca 2,1 mkr för helåret.

Organisation, vision och mål

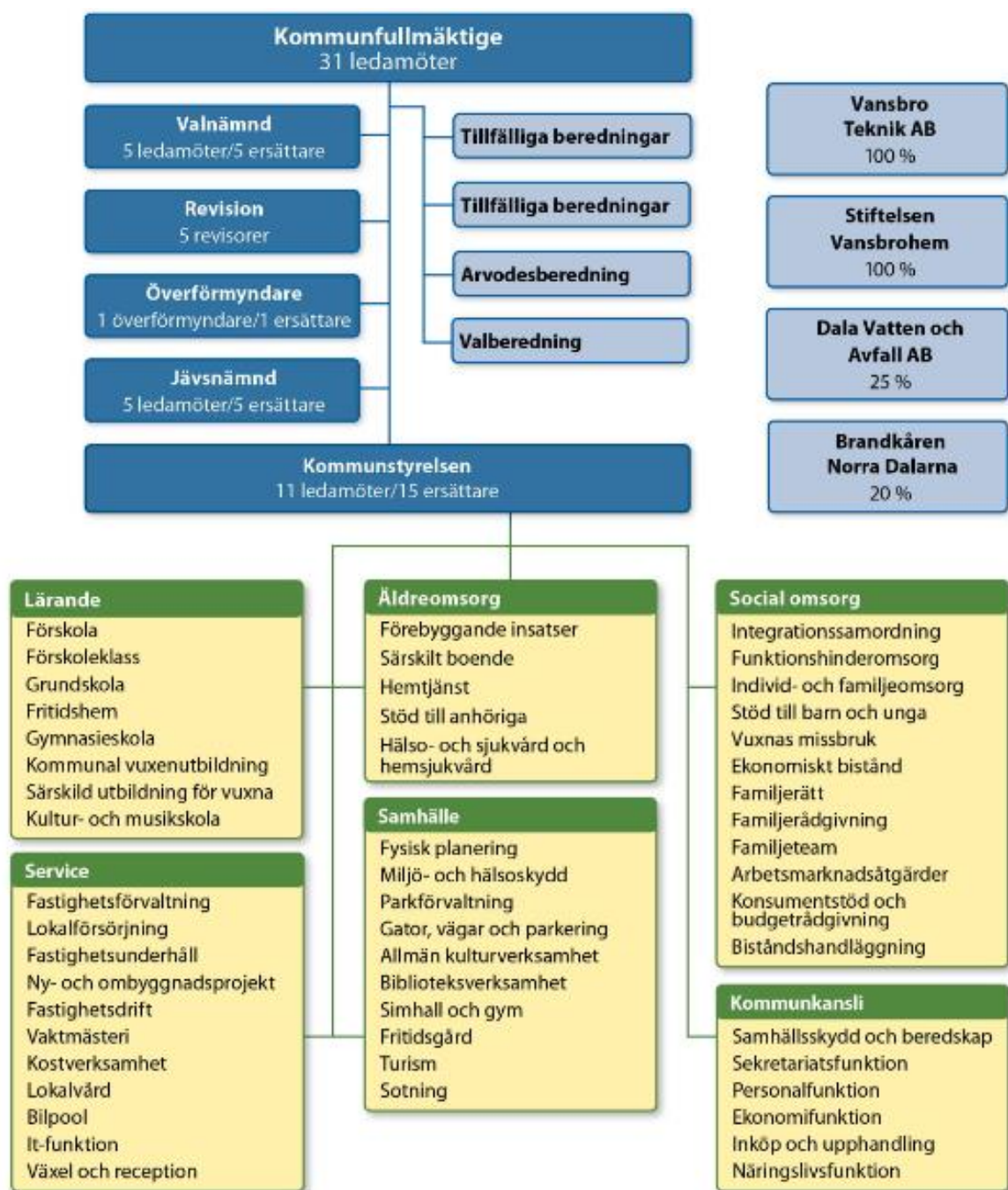
Kommunfullmäktige är kommunens högst beslutande organ. Kommunstyrelsen och nämnder är verkställande organ och dess ledamöter väljs av kommunfullmäktige.

Sedan årsskiftet 2010/2011 har Vansbro kommun en organisation där kommunstyrelsen även är nämnd för verksamheterna, det innebär att det bara finns den obligatoriska valnämnden och en jävsnämnd förutom kommunstyrelsen som ansvarar för alla verksamhetsområden.

Kommunstyrelsen har fyra utskott: Leva och bo, Utbildning och arbete, Omsorg och kommunstyrelsens arbetsutskott.

Kommunfullmäktige beslutade 2018-02-27 (KS 2016/716) att den nuvarande politiska organisationen bibehålls utan förändringar under mandatperioden 2019-2022. Kommunstyrelsen uppläts att självt organisera sitt arbete i syfte att sammanföra ansvar och befogenhet. Kommunstyrelsen ska lägga sitt fokus på att utveckla och systematisera styrningen av kommunen i enlighet med den styrmodell som fastställts.

I Maj 2023 fastställde kommunfullmäktige direktiv för utredning av nämndsorganisationen i Vansbro kommun. För att politiskt bereda frågan utses en fullmäktigeberedning. I beredningen ingår en representant samt en ersättare från vardera parti med mandat i kommunfullmäktige. Fullmäktigeberedningen ges tjänstemannastöd i form av utredare och processledare för sakkunnig beredning. Fullmäktigeberedningen kommer att presentera ett förslag till politisk organisation så att kommunfullmäktige kan fatta beslut i frågan senast på första sammanträdet efter sommaruppehållet 2024.

Vision

Visionen beskriver kommunens framtida tillstånd. Det är en gemensam målbild för hela kommunen. Visionen lyder:

Vansbro kommun är en attraktiv kommun, där människor kan finna både arbetsglädje och livskvalitet.

Långsiktig inriktning

I samband med utarbetande av ny översiktsplan ska även en utvecklingsplan utarbetas.

Agenda 2030

Globala målen är den mest ambitiösa agendan för hållbar utveckling som världens länder någonsin antagit och finns till för att uppnå fyra fantastiska saker till år 2030: Att avskaffa extrem fattigdom. Att minska ojämlikheter och orättvisor i världen. Att främja fred och rättvisa. Att lösa klimatkrisen.

I strategisk plan för 2024 - 2027 finns de globala målen till en egen del och ska följas upp i samband med årsredovisningen varje år på samma sätt som kommunens kvalitet i korthet följs upp.

Kommunens kvalitet i korthet

Kommunens Kvalitet i Korthet (KKiK) är ett nationellt projekt som drivs av SKR (Sveriges kommuner och regioner) och omfattar cirka 260 kommuner. De deltagande kommunerna tar årligen fram resultat för att jämföra och utveckla styrningen och kvaliteten på den kommunala servicen. Syftet är att ta fram ett kunskapsmaterial som stärker de förtroendevalda att styra mot mål och resultat samt utveckla dialogen med medborgarna. Det är därför det är kommunfullmäktiges perspektiv som avspeglas i områdena och i de nyckeltal som tas fram i KKiK. Idén är att kunna jämföra sig med andra kommuner för att utveckla sin egen.

Vansbro kommun deltar fortsatt i det nationella projektet Kommunens kvalitet i korthet och resultaten redovisas i samband med årsredovisningen varje år.

Utvecklingsområden 2023 - 2027

I den nya styrmodellen beslutar kommunfullmäktige om utvecklingsområden, i denna plan finns tre utvecklingsområden förutom det finansiella målet.

Uppfylllandet av utvecklingsområdena mäts årligen och följer mandatperioden 2023 - 2027 och förväntas vara uppfyllda inom fyra år.

Samhällsutveckling

Vansbro kommun ska vara en attraktiv och hållbar kommun med goda förutsättningar för att bo, leva, arbeta och driva företag. Det upplevda företagsklimatet är gott och Vansbro kommun placeras högt i Svenskt Näringslivs rankning över företagsklimatet. Kommunens ambition är att ytterligare förstärka företagsklimatet och fortsätta arbetet i enlighet med Näringslivsstrategin.

Näringslivet står inför stora investeringar som ger framtidstro och nya arbetstillfällen. För kommunen som helhet innebär det utmaningar med kompetensförsörjning, attraktiva bostäder och infrastruktur. Den egna gymnasieskolan ska möta arbetsmarknadens behov av kompetens. För att möta behovet av arbetskraft, kompetensförsörjning och möjliggöra att människor väljer att stanna kvar eller flytta till kommunen krävs nya och olika former av bostäder.

Arbetet med bostadsbyggande ska fortsätta prioriteras. Kommunen välkomnar privata aktörer som vill etablera sig och bygga bostäder, både hyresrätter och bostadsrätter i Vansbro kommun.

Fiberutbyggnaden ska slutföras. Kommunen ska arbeta aktivt med infrastrukturfrågor så som gång- och cykelvägar, en attraktiv kollektivtrafik, E 16, rustning av Västerdalsbanan för snabbare transporter samt med persontrafik och en upprustad Inlandsbana.

Civilsamhället i form av bl a föreningar, utvecklingsgrupper, kyrkor och församlingar gör betydande insatser i samhället och ska uppmuntras och stödjas för att möjliggöra ett brett utbud av fritidsaktiviteter som passar olika önskemål och behov.

Kommunen ska vara öppen för samverkan mellan föreningar och finansiella aktörer där projektstöd kan sökas för att kunna möta de behov som finns av t ex anläggningar för att föreningars verksamhet ska kunna bibehållas eller utvecklas.

Allt som görs, varje dag, i alla kommunens verksamheter och i samverkan med andra ska syfta till att utveckla kommunen i positiv riktning.

Social hållbarhet

Vansbro kommun ska vara ett jämställt och jämlikt samhälle där förutsättningarna finns för ett gott liv. Alla människors lika rätt och värde ska stå i centrum. Medborgardialogen ska öka för att skapa delaktighet i samhällsutvecklingen så att människor känner tillit och förtroende till kommunen som organisation och dess verksamheter.

Kommunen ska kraftsamla kring psykisk ohälsa, missbruk och andra sociala utmaningar. Tillsammans med region Dalarna ska kommunen arbeta för omställning till god och nära vård och fortsätta det uppstartade arbetet för att främja god psykisk hälsa. Anhörigstöd ska finnas och breddas till fler grupper i samverkan med andra.

Måluppfyllelsen i grundskolan ska öka. Kommunen ska hitta ”sin” modell för att säkerställa att alla barn och unga tidigt får det stöd som de har rätt till och behöver för att klara sin skolgång utifrån sina förutsättningar. Alla barn och unga i Vansbro kommun ska växa upp i trygghet. Kommunen ska satsa på föräldrautbildning, ge stöd till hem som är i behov av det, en utvecklad och likvärdig elevhälsa samt starta upp familjecentralen. Ett väl fungerande kommunalt aktivitetsansvar för unga är av största vikt för att snabbt hjälpa dem som av någon anledning varken studerar eller arbetar.

Det förebyggande arbetet ska prioriteras och öppna insatser och hemmaplanslösningar ska så långt det är möjligt ersätta externa placeringar. Det ska kännas tryggt att åldras i Vansbro kommun. Hemtjänsten ska anpassas utifrån individens behov och önskemål så att livet känns trivsamt. I samverkan med ideella aktörer och föreningar ska kommunen hitta former för social samvaro för äldre. Trygghetsbostäder tillskapas i alla kommundelar.

Daglig verksamhet inom funktionshinderomsorgen ska ha ett varierat utbud och kännas meningsfullt för brukaren för att stärka den fysiska och psykiska hälsan.

Attraktiv arbetsgivare

Vansbro kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare där medarbetarna känner engagemang och arbetsglädje. Vansbro kommun ska vara en kommun dit människor söker sig och vill stanna och utvecklas. Att arbeta i en liten kommun innebär ofta att en medarbetare får många olika arbetsuppgifter. Allas unika egenskaper och kompetenser ska tas tillvara.

Arbetsplatser ska kännetecknas av tydliga mål och delaktighet i målarbetet. Alla medarbetare ska ges möjlighet till inflytande och har ett ansvar i att bidra till verksamhetens utveckling och resultat.

Det personalpolitiska handlingsprogrammet ska aktualiseras och utgöra grunden för arbetet. Alla medarbetare ska ha kännedom om hur kommunen styrs.

Ett gemensamt värdegrundsarbete ska genomföras.

Finansiella mål

I kommunallagen regleras att kommuner ska ha en god ekonomisk hushållning och att det är fullmäktige som beslutar om riktlinjer för detta. God ekonomisk hushållning är grunden för kommunens ekonomi och verksamhet och skapas genom att verksamheten bedrivs med tillräcklig kvalitet och kostnadseffektivitet.

God ekonomisk hushållning handlar om att styra ekonomin både i ett kortare och längre perspektiv. De löpande intäkterna ska överstiga de löpande kostnaderna. Genom mål och riktlinjer för verksamheten ska man säkerställa att resurserna i verksamheten används kostnadseffektivt och ändamålsenligt. För att uppnå god ekonomisk hushållning förutsätts ett långsiktigt tänkande. Det kan innebära att en investering blir en kostnad inledningsvis, men är en besparing på sikt. Varje generation av invånare ska bära kostnaderna för den service som de själva beslutar om och som de själva konsumerar, samt att gjorda investeringar ska kunna ersättas. God ekonomisk hushållning innefattar även att ha beredskap för att möta framtida utmaningar i god tid inför förväntade förändringar och vidta nödvändiga åtgärder.

Vansbro kommun har en hållbar ekonomi med en god ekonomisk hushållning som finansierar framtida tillväxt och kvalitetshöjande åtgärder.

För 2023 nyttjades del av resultatutjämningsreserven i budgeten för att inte göra kraftiga reduktioner i en förväntad svår ekonomisk tid med stora sociala utmaningar, en svag utveckling av skatteintäkterna och hög inflation. Budgeten för år 2024 nyttjar inte resultatutjämningsreserven. För resterande del av mandatperioden är ambitionen att intäkterna ska överstiga kostnaderna och ett ekonomiskt överskott ska vara minst 2% år 2026.

För de bolag mm som kommunen äger eller är delägare i ska ägarstyrningen utvecklas.

Drift- och investeringsbudget

Planeringsförutsättningar

Preliminärt PO-pålägg för 2024

De sammanlagda arbetsgivaravgifterna består av två delar. Dels de avgifter som bestäms av riksdagen (lagstadgade). Dels delar som bestäms i förhandlingar mellan SKR och fackföreningarna inom offentlig sektor (försäkringar och kollektivavtal).

Avgifterna går främst till pension samt sjuk- och olycksfallsförsäkringar. Arbetsgivaravgifterna och avtalsförsäkringarna är lika för kommuner och regioner, förutom vad gäller kollektivavtalad pension: Personalomkostnadspålägget (PO) för avtalspensionen är högre i regionerna då det är fler högbavlönade i regionerna än i kommunerna.

Det preliminära PO påslaget för år 2024 är 45,75 %, en ökning från 44,53% året innan. Detta ökar kommunens kostnader med ca 3 mkr och sektorerna kommer att bli kompenserade för denna kostnadsökning.

Löneökningar

Inför 2023 hade kommunen avsatt 3,1% i löneökningar och 1 mkr i satsningar till vissa yrken. Totalt 3,7% Fackförbundet fick under året en fast löneökning per anställd som innebär löneökningar på 4,22 %. Övriga fackförbund fick 2,75% plus en satsning på 147 tkr. För år 2024 är kommunals löneökning fastställd till 3,1%. Budgetantagandet är en löneökning på 3,7% för övriga fackförbund. Det och satsningar som avsatts år 2024 gör att lönerörelsen kommer att öka kommunens kostnader för löner med totalt 3,7%.

Löneökningarna finansieras via centrala medel som fördelas utifrån faktiskt utfall i löneöversynen. Vansbro kommun kompenserar även kommunalförbundet Brandkåren i Norra Dalarna (BRAND) för faktiska löneökningar. Kommunens intäktsfinansierade verksamheter: Spårsvetsutbildningen på Lärcentrum och Vansbro stadsnät kompenseras inte i budget för löneökningarna utan förväntas hantera detta själva

Beräknade löneökningar per år (tkr)	2 024	2 025	2 026
Löneöversyn 2023	11 605	11 605	11 605
Löneöversyn 2024	9 755	13 020	13 020
Löneöversyn 2025		8 947	11 930
Löneöversyn 2026			9 206
Summa	21 360	33 572	45 761

Skatteintäkter, utjämning och generella statsbidrag

Skatteunderlaget växer snabbt i nominella termer under perioden 2023–2026, i genomsnitt med 4,6 procent per år. Den genomsnittliga ökningen under de senaste tio åren (perioden 2013–2022) var 4,1 procent. Arbetsmarknaden har utvecklats starkt under det första halvåret 2023 och likaså lönesumman. En sämre utveckling på arbetsmarknaden främst under 2024 kommer dock leda till

en inbromsning av skatteunderlagets ökningstakt. Därefter ökar skatteunderlaget i snabbare takt när konjunkturen återhämtar sig.

Vid beräkning av kommunens skatteintäkter, utjämning och generella statsbidrag har SKRs cirkulär 23:36 från augusti använts.

Augusti prognos	Beslutad 2023	Prognos 2023	Enligt prognos 23:36 augusti 2023		
			2 024	2 025	2 026
Skatteintäkter	327 183	327 372	335 430	351 049	366 607
Inkomstutjämning	112 008	111 031	121 618	126 364	131 424
Kostnadsutjämning	32 293	31 096	35 836	35 836	35 836
Regleringspost	10 332	15 855	15 035	10 768	7 993
LSS-utjämning	5 654	6 095	6 248	6 248	6 248
Summa intäkter	487 470	491 448	514 167	530 266	548 108
Fastighetsavgift	15 679	15 471	15 472	15 472	15 472
Slutavräkning 2022 korrigering	-	1 434			
Slutavräkning 2023	-	3 679			
Slutavräkning 2024					
Summa intäkter (inkl. avräkning)+f-avgift	503 149	512 032	529 639	545 738	563 579
Skatteintäkter	327 183	332 485	335 430	351 049	366 607
Gen. Stb o utj	175 966	179 548	194 209	194 688	196 973

Fördelning av ekonomiska resurser

Budgeten fördelas från kommunfullmäktige till kommunstyrelsen fördelat på Sektorer, Brandkåren i Norra Dalarna, jävsnämnd, överförmyndare, revisorer och valnämnd. Fördelningen av budget inom sektorerna ansvarar kommunstyrelsen för.

Driftbudget 2024 - 2026

Med antagen investeringsvolym, skatteintäkter och generella statsbidrag, finansnetto samt avskrivningar och pensionsskuldens förändring mm har resultatbudget/plan upprättats för perioden. Budget/ram för kommunfullmäktige, revision och de olika nämnderna har räknats upp för arvo-

den. Budgeten för sektorerna för år 2024 är inte justerade för lönerörelsen under år 2023. Medel för detta finns reserverat på raden "Löneökningar". Genom en teknisk justering som ekonomichef ansvarar för kommer detta att ändras. Sektorernas budgetbehov beskrivs ingående i Nämndsplanen för 2024.

(tkr)	Budget 2023	Bud 2024	Ram 2025	Ram 2026
<i>Exklusive kapitalkostnader</i>				
Kommunfullmäktige	-620	- 520	- 530	- 541
Kommunstyrelsen				
Kommunstyrelsen	-3 050	- 3 111	- 3 111	- 3 204
Lärande	-129 780	- 137 866	- 137 666	- 137 666
Socialt stöd och omsorg	-93 960	- 96 897	- 96 897	- 96 897
Äldreomsorgen	-106 139	- 114 561	- 114 411	- 114 411
Samhälle	-20 275	- 19 477	- 19 977	- 19 977
Service	-49 928	- 53 274	- 54 074	- 54 074
Kommunkansli	-32 945	- 33 995	- 33 995	- 35 495
Kollektivtrafik	-3 940	- 3 500	- 3 500	- 3 500
Jord- och skogsbruksfastigheter	0	-	-	-
Strategisk utveckling	-1 000	- 1 000	- 1 000	- 1 000
Vansbro stadsnät	0	-	-	-
KS förfogande	-1 500	- 1 500	- 1 500	- 1 500
S:A Kommunstyrelsen	-442 517	- 465 181	- 466 131	- 467 724
BRAND	-9 632	- 10 130	- 10 333	- 10 539
Jävsnämnden	-92	- 93	- 95	- 98
Överförmyndare	-1 326	- 1 100	- 1 122	- 1 144
Revision	-621	- 675	- 689	- 702
Valnämnd	-	- 100	-	- 140
Summa	-454 808	- 477 799	- 478 900	- 480 889
Finansiering	-			
Pensionskostnader	-16 212	- 6 473	- 2 323	- 2 536
Avskrivningar och investeringsbidrag (netto)	-13 812	- 14 620	- 16 269	- 17 285
Löneökningar	-16 458	- 21 360	- 33 572	- 45 761
Verksamhetens nettokostnad	-501 290	- 520 252	- 531 064	- 546 471
Skatteintäkter, utjämning och generella statsbidrag	503 150	529 639	545 738	563 579
Generellt statsbidrag Tillväxtverket		3 000	-	-
Finansiella intäkter och kostnader	-2 320	-	-	-
Borgensavgift	671	740	740	740
Räntekostnad		- 7 454	- 9 139	- 10 267
Ränta pensionsavsättning	-2 754	- 3 464	- 1 517	- 936
Ökade räntekostnader från investeringsplanen	-1 209	-	-	-
Uthyrning intäktsfinansierad investering		300	1 120	1 120
Summa finansiering	497 538	522 761	536 942	554 236
Årets budgeterade resultat	-3 752	2 509	5 878	7 765
Överskott av skatteintäkter & gen statsbidrag	-0,8%	0,5%	1,1%	1,4%

Sektorernas budgetjusteringar

Budgetjusteringar (tkr)	2024	2025	2026
Lärande	- 730	- 530	- 530
Samhälle	1 520	1 020	1 020
Äldreomsorgen	- 2 400	- 2 250	- 2 250
Service	- 1 625	- 2 425	- 2 425
Social omsorg	-	-	-
Kommunkansli	750	750	- 750
Summa	- 2 485	- 3 435	- 4 935

Årets budget innebär att sektorernas budgetar förstärks med total 2,5 mkr.

Förstärkningarna föregås av minustecken då de ökar kostnaderna. I fallet med sektor Samhälle så görs satsningar men det finns även med besparingar i justeringarna, då minskas sektorns budget.

Lärande

Lärande	2024	2025	2026
Effektivisering gymnasieskolan	800	800	800
Satsning grundskolan	- 1 200	- 1 200	- 1 200
Arbetskläder förskola	- 330	- 130	- 130
Totalt Lärande	- 730	- 530	- 530

Effektiviseringskrav på gymnasieskolan för att möjliggöra satsning på grundskolan.

Omfördelning av medel och förstärkning av budget för satsning på grundskolan.

Arbetskläder till förskolans medarbetare.

Social omsorg

Social omsorg	2024	2025	2026
Budgetbehov	-	-	-

Sektorn har inga budgetbehov för kommande år. Sektorn arbetar med följande åtgärder för att nå en ekonomi i balans:

1. Genomlyser kostnadsdrivande externa placeringar.
2. Samarbetar med sektor lärande och miljö för gemensamma lösningar.
3. Satsar på rekrytering och kompetensutveckling.

4. Förbättrar försörjningsstöd med reviderade riktlinjer.
5. Uppdaterar riktlinjer och säkerställer kvalitet.
6. Anpassar delegationsordningen.
7. Strategiskt hanterar LSS-behov och personlig assistans.
8. Fokuserar på kostnadseffektivitet inom befintliga ramar.

Sektorn jobbar intensivt för att genomlyska kostnadsdrivande placeringar och rättssäkerheten kring dessa. Ny lag om skyddat boende träder i kraft 1/7 vilket ger anledning till översyn.

Genomlysning av elevhemsboende och rättssäkerheten kring dessa beslut.

Analys av kostnader, ersättning till privata utförare inom personlig assistans pågår.

11 - timmars regeln och bilaga J kommer att ha inverkan på verksamheternas schemaläggning.

Verksamheterna kan nu se en kraftigt sjunkande sjukfrånvaro vilket sektorn kommer att jobba vidare med lika intensivt som hittills.

Äldreomsorgen

Äldreomsorgen	2024	2025	2026
Demografi Hemtjänst / Säbo	- 1 400	- 1 400	- 1 400
Generellt statsbidrag äldreomsorgen	- 700	- 700	- 700
Arbetsskor hemtjänst och särskilt boende	- 300	- 150	- 150
Totalt Äldreomsorgen	- 2 400	- 2 250	- 2 250

Den demografiska utvecklingen i kommunen innebär att verksamheterna behöver växa för att kunna möta det växande behovet. Uppräkningen av budget för hemtjänst och Säbo är en uppräknings med samma procentsats som brukarantalet förväntas öka. "

Under 2022 erhöll kommunen ett statsbidrag på 1,1 mkr på grund av att bemanningen av sjuksköterskor på särskilt boende har varit god under 2021. 1/3 av statsbidraget används för underskottstäckning under 2022, och 2/3 används för att minska budgetbehovet under 2023. Till 2024 är detta statsbidrag borta och finansieringen återställs.

Satsning på arbetsskor till medarbetare inom hemtjänst och särskilt boende

Samhälle

Samhälle	2024	2025	2026
Kommunala deponier		-600	-600
Planeringsstrategi	-100		
Effektivisering sektor samhälle	700	700	700
Justering budget fritidscheck	150	150	150
Planarkitekt	200	200	200
Vakans plansamordnare	570	570	570
Totalt Samhälle	1 520	1 020	1 020

Kommunen har 3 stycken deponier 3 idag som är klassade som risk 2 vilket innebär att fara för människors hälsa och säkerhet (stor risk) och för miljön. Direktiv från naturvårdsverket om att utreda dessa och om möjligt göra en nedklassning till risk 3. Medel kommer att användas till utredningar.

1 april 2020 ändrades 3 kap i plan- och bygglagen. Från och med valet år 2022 ersätts aktualitetsprövningen för översiktsplanen med krav om att kommunfullmäktige ska ta fram en planeringsstrategi varje mandatperiod. Strategin ska antas senast 24 månader efter ordinarie val. Senast den 11 september 2024 ska fullmäktige därför ha antagit kommunens första planeringsstrategi där man bedömer i vilken utsträckning gällande översiktsplan är aktuell och ta ställning till kommunens fortsatta arbete med översiktsplaneringen.

Utifrån den faktiska kostnaden för fritidschecken under år 2022 reduceras sektorns budget med 150 tkr.

Planarkitekt - inför budget 2023 gjordes en satsning på planarkitekt, sektorn har dock valt att organisera sig på annat sätt och dessa medel lämnas tillbaks. Organiseringen innebär också att 570 tkr lämnas tillbaka på grund av vakans för plansamordnare.

Service

Service	2024	2025	2026
Förändrade elpriser	- 1 000	- 2 000	- 2 000
Hyresökningar	- 350	- 350	- 350
Fjärrvärme, pellets, flis	- 150	- 100	- 100
Höjda nätavgifter	- 725	- 725	- 725
Justerade hyror Säbo Bäckaskog	750	750	750
Utredning stationshus	- 150	-	-
Totalt Service	- 1 625	- 2 425	- 2 425

Kommunens nuvarande elavtal går ut sista juli 2024. Utifrån marknadsbedömning under behövs denna förstärkning för att klara av dessa ökade kostnader.

Bedömd hyresökning för externt inhyrda lokaler år 2024 4,5 %

Indexökningar fjärrvärme, pellets och flis

Nätavgiften ökar med 20 % för el vilket ökar kommande års kostnader.

Uppräkning och omförhandling av hyror i samband med inflyttningar på om- och tillbyggnationen på Bäckaskog.

Utredning stationshus - medel för att finansiera utredning av upprustning av stationshuset.

Kommunkansli

Kommunkansli	2024	2025	2026
Översiktsplan	750	750	-750
Total Kommunkansli	750	750	-750

Översiktsplan - förväntas behöva finansieras från år 2026. Inför 2023 förstärktes budget för Kommunkansliet med 750 tkr för detta arbete. Då detta arbete inte startat tas medlen bort åren 23 och 24 och återförs år 2026.

Strategisk utveckling

För 2024-2026 avsätts 1 000 tkr per år. Medel för strategisk utveckling syftar till utvecklingsinsatser som ligger utanför ordinarie verksamhet men som har bäring på Vansbro kommuns strategiska mål. Det kan handla till exempel om medfinansiering av egna eller andras projekt och aktiviteter. Medlen ska inte användas för löpande verksamhet.

Avskrivningar

Avskrivningsutrymmet utgör en inriktning för investeringsutrymmet, detta eftersom avskrivningar och räntor sammantaget varje år ska betalas och därmed utgår det en påverkande faktor på utrymmet för verksamhetskostnader. Ökade investeringar, avskrivningar och kapitalkostnader minskar övriga budgetutrymmet för verksamhet. Samtidigt kan rätt investeringar ge vissa ökade avskrivningar och kapitalkostnader men samtidigt ge minskade verksamhets-/driftskostnader.

I budgeten uppgår avskrivningarna till 14,6 mkr.

Ökat utrymme som krävs för avskrivningar och räntor mot år 2023.	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Ökade avskrivningar jämfört med år 2023		- 807	- 2 457	- 3 473	- 5 893	- 10 134
Ökade räntekostnader jämfört med år 2023		- 3 925	- 5 910	- 8 838	- 12 789	- 12 789
Summa ökade kostnader		- 4 733	- 8 367	- 12 311	- 18 682	- 22 923
Investeringsutgift	65 300	19 750	57 900	123 400	97 400	16 400

I tabellen ovan redovisas de ökade kostnader för avskrivningar och räntor som investeringsplanen medför. Investeringsplanens genomförande är beroende av årligt överskott som innebär att driftverksamheterna håller sin budget, andra faktorer som påverkar är räntan som under året har stigit med möjliga framtida höjningar och byggkostnaderna som inte har ökat lika mycket de senaste 40 åren som nu. Avskrivningar har beräknats på föreslagen investeringsplan.

Investeringsplan

Invsteringsplan 2024-2028	2023	2024	2025	2026	2027	2028	Anm
Infrastruktur, skydd, fsth.underhåll mm	1 750	1 750	1 750	1 750	1 750	1 750	Årligen
IT-investeringar	350	350	350	350	350	350	Årligen
Verksamhetsinvesteringar	300	300	300	300	300	300	Årligen
Uppdatering /utbyggnad av IT-miljön		1 000					5 år
Särskilt boende Bäckaskog	53 200						Beslutad
Bäckaskog särskilt boende etapp 3		5 000	35 000	40 000			
Inventarier in anslutning till Säbo Bäckaskog	950	1 350					Beslutad
Fastighetsunderhåll	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	Beslutad
Hus 01 Bäckaskog Familjecentral och kontor				2 000	6 000		
Vägunderhåll och belysning	500	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	Årligen
GC väg till handelområde	1 250	6 000	1 500				Beslutad
Beredskapsinvestering	1 000						
Verksamhetssystem Sociala verksamheter	1 000						
Gruppboende LSS					10 000	10 000	
Brandstation anpassningar entré mm	2 000						Beslutad
Ny central F-3 skola och förskola och idrottshall				75 000	75 000		
Renovering Stationshuset			15 000				
Summa	65 300	19 750	57 900	123 400	97 400	16 400	

Investeringsutgifterna i perioden 2024-2028 uppgår till 314 850 tkr. Investeringar som har anmärkningen årligen är återkommande investeringar som kommunen gör varje år. Uppdatering / utbyggnad IT miljö görs var 5e år. Vissa investeringar har redan beslutats av kommunfullmäktige och har redan startat. Investeringar utan anmärkning är inte beslutade. Dessa investeringar utreds fortfarande och effekten på kommunens driftsekonomi är inte klarlagd. Kapitalkostnaderna för dessa finns med i planeringsförutsättningar. Men kostnadsminskningar som kommer ifrån om en byggnad kan avträdas (om en ny byggs) eller om verksamheten kan organiseras mer effektivt är inte med. När investeringarnas förutsättningar är färdiga kommer beslut tas av fullmäktige om kommunen ska utföra dessa investeringar.

Utöver detta har kommunfullmäktige beslutat om ytterligare två investeringsprojekt. Dessa kommer att vara självfinansierade då intäkterna kommer att täcka både drift- och kapitalkostnaderna, ingår dessa inte i den av kommunfullmäktige beslutade ramen.

Intäktsfinansierade investeringar	2023	2024
Ambulansstation	5 000	23 000
Stadsnät	8 000	8 000
	13 000	31 000

Dessa investeringar (skattefinansierade och investeringsfinansierade) kommer att öka kommunens lån från nuvarande 135 mkr till 415 mkr år 2028.

Skattesats

Skattesatsen för planperioden 2023 - 2026 är beräknad till 22:30. En skattekrona i Vansbro kommun motsvarar drygt 15 Mkr. En skatteväxling förväntas ske med Regionen på 1 öre för vissa delar av Kollektivtrafiken. Skatteintäkterna kommer då att minska men även kostnaden. Under en övergångsperiod på två kommer dock övergångsregler tillämpas och det innebär att kommunen kommer betala ytterligare 50 tkr per år. Dessa medel finns avsatta inom Kollektivtrafiken.

Borgens- och låneramar

Enligt finanspolicyn (KS 2012/339) ska kommunfullmäktige besluta om en årlig borgensram till de kommunägda företagen och en översyn av borgensavgiften ska göras årligen.

Borgensramar för kommunägda bolag och Stiftelsen Vansbrohem uppgår 2023 till:

Stiftelsen Vansbrohem	162 Mkr (varav utnyttjad borgen 2023-06-30: 123 Mkr)
Vansbro Teknik AB	205 Mkr (varav utnyttjad borgen 2023-06-30: 165 Mkr)
Dala Vatten och Avfall AB	7,5 Mkr (varav utnyttjad borgen 2023-06-30: 6,4 Mkr)
Inlandståget AB	500 tkr (varav utnyttjad borgen 2023-06-30 :391 Tkr)
Brandkåren norra dalarna	5 mkr (varav utnyttjad borgen 2023-06-30 :2 Mkr)

Beslut om förändringar av borgensramar lyfts till kommunfullmäktige.

Enligt finanspolicyn (KS 2012/339) ska kommunfullmäktige besluta om ramar för den långfristiga upplåningen, omsättning av lån under året samt, föra att säkerställa det kortfristiga likviditetsbehovet, om nivån på kreditlöfte (checkräkningskredit).

Vansbro kommun hade 2023-06-30 långfristiga lån i banker/kreditinstitut på 135 Mkr

Kommunens sammanlagda långfristiga lån under perioden 2024 - 2028 får uppgå till högst 415 mkr.

Vid beslut om ytterligare större investeringar krävs beslut om nyupplåning av kommunfullmäktige.

Kommunens checkräkningskredit får uppgå till 10 mkr.

Resultatutjämningsreserv (RUR)

Kommunfullmäktige har beslutat om policy för god ekonomisk hushållning och resultatutjämningsreserv samt riktlinjer för resultatutjämningsreserv (KS 2016/487). Där regleras hur kommunens resultatutjämningsreserv får hanteras. Enligt regelverket ska beslut om resultatutjämningsreserv fattas i samband med budget och vara en del av Strategisk plan.

Vid utgången av 2022 har kommunen 19,4 mkr avsatt i resultatutjämningsreserven.

Enligt policyn kan resultatutjämningsreserven användas i budget. Den får inte användas till kortsiktiga förändringar av skattesatsen och inte användas för att täcka ej gjorda nödvändiga effektiviseringar eller anpassningar till de långsiktiga skatteintäkterna eller verksamheternas långsiktiga demografiska förändringar.

Ett sätt att bedöma om RUR: en kan användas är titta på hur det reella skatteunderlaget utvecklas.

Beslut om att disponera medel ur resultatutjämningsreserven ska fattas i samband med kommunfullmäktiges beslut om Strategisk plan. Beslutet kan revideras i samband med årsbokslut. Budgeten ska innehålla en balanskravsutredning utifrån de aktuella budgetförutsättningarna.

Balanskravsresultat

Reglerna för balanskravet utgår från grundtanken att kommuner ska ha en god ekonomisk hushållning i den egna verksamheten samt i kommunal verksamhet som bedrivs av andra juridiska personer. Tanken med balanskravet och reglerna för återställning av negativa resultat bygger på att varje generation ska bära sina egna kostnader och samtidigt bedriva verksamhet på en nivå som ger förutsättningar för en balanserad ekonomi.

Vid ingången av år 2023 hade kommunen inget ackumulerat underskott att återställa.

Balanskravsutredning (tkr)	2020	2021	2022	2023 prognos	Budget 2024
Årets resultat enligt resultaträkningen	26 135	28 077	-1 148	-14 700	2 509
Reducering av alla realisationsvinster	-146	-	-		
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	25 989	28 077	-1 148	-14 700	2 509
Reservering av medel till resultatutjämningsreserv	-				-2509
Användning av medel från resultatutjämningsreserv	-	-	1431	14700	0
Balanskravsresultat	25 989	28 077	283	0	0
Resultat Vansbro stadsnät	3 538	2 549	283	0	0
Balanskravsresultat exklusive Vansbro stadsnät	22 451	25 528	0	0	0
Att återställa / nyttjande av RUR	-	-	0	0	0

Resultatutjämningsreserv (tkr)	2021	2022	2023 prog	2024
Ingående värde	-	20 842	19 411	4 711
Reservering till resultatutjämningsreserv	20 842	-	-	2 509
Disponering av resultatutjämningsreserv	-	- 1 431	- 14 700	-
Utgående värde	20 842	19 411	4 711	7 220